

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-3-176 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-63/1320-496
Karar Tarihi : 7.10.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Zeynep MADAN, Erdem AKTEKİN

C. ŞİKAYET

20 **EDEN** : Akyüz Gıda ve Temizlik Maddeleri Dağıtım Paz. ve San. Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Sultan ÇİZERKAL
Zafer Mah. Şevletiyeye Cad. No:1/11 Samsun

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Reckitt Benckiser A.Ş.
Hakkı Yeten Caddesi Süleyman Seba Kompleksi Selenium Plaza 10C Beşiktaş/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Calgonit ürünlerinin sağlayıcısı Reckitt Benckiser A.Ş.'nin mal vermeyi reddederek rekabeti ihlal ettiği iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvuruda özetle; Calgonit ürünlerinin sağlayıcısı Reckitt Benckiser A.Ş.'nin Bim Birleşik Mağazacılık (BİM) için ürettiği standart ambalajlarda düşük gramajlı ürünleri, talep ettiği halde Akyüz Gıda ve Temizlik Maddeleri Dağıtım Paz. ve San. Tic. Ltd. Şti. (Akyüz)'ne sağlamamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği iddia edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 30.7.2010 tarih ve 6040 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 27.8.2010 tarih ve 2010-3-176/İİ-10-393.EA sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 2.9.2010 tarih ve 10-57/1158-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 27.9.2010 tarih ve 2010-3-176/ÖA-10-364.ZM sayılı Önaraştırma Raporu 1.10.2010 tarih ve REK.0.07.00.00-110/438 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-63 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda; Reckitt Benckiser A.Ş.'nin mal vermeyi reddetme şeklindeki tek taraflı eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi

50 kapsamında ihlal teşkil etmediği, anılan teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı, şikâyetin reddinin gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Öneri Konusu

Akyüz tarafından yapılan başvuruda;

- Reckitt Benckiser A.Ş.'nin sağlayıcısı olduğu Calgonit ürünlerinin standart ambalajında düşük gramajlı tiplerini üreterek sadece BİM'e sattığı,
- Perakende mağazacılık sektöründe faaliyet gösteren Akyüz'ün bu tip ürünlerden talep etmesine rağmen Reckitt Benckiser A.Ş.'nin Akyüz'e mal vermeyi reddettiği ve uygulamalarının sadece BİM'e özel olduğunu belirttiği,
- Sağlayıcı firmanın bu uygulamasının pazarda haksız rekabete neden olduğu ifade edilerek, haksız rekabetin önlenmesi ve konu hakkında gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

70 Şikâyete konu edilen mal vermeyi reddetme eylemine ilişkin olarak öncelikle belirtilmesi gereken husus, piyasa ekonomisi modelinde aslolanın teşebbüslerin kendi iradeleri ile davranma özgürlüğü olduğudur. Bu nedenle bir teşebbüsün ürünlerini kime satıp satmayacağı konusunda serbest iradesi ile karar verme hakkına sahip olduğu kural olarak kabul edilmektedir.

4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinde iki farklı ana rekabet ihlali biçimi düzenlenmiştir. 4. maddede birden fazla sayıda teşebbüsün aralarında anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararı neticesinde rekabet ihlali gerçekleştirmeleri yasaklanmıştır. Teşebbüslerin tek taraflı olarak gerçekleştirdikleri uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirmek mümkün değildir. Başvuruda mal vermeyi reddetme uygulamasının teşebbüsler arası bir anlaşmaya dayanılarak gerçekleştirildiğine ilişkin bir iddia mevcut değildir. Dolayısıyla bu dosya bakımından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir değerlendirme yapılmasına gerek yoktur.

Diğer yandan, teşebbüslerin tek taraflı olarak gerçekleştirdikleri mal vermeyi reddetme uygulamaları, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ele alınmaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi hâkim durumdaki bir teşebbüsün bu durumunu kötüye kullanmasını yasaklamakta olup teşebbüslerce gerçekleştirilen mal vermeyi reddetme şeklindeki uygulamaları bazı durumlarda kötüye kullanma olarak değerlendirilebilmektedir. Ancak, bu tür bir değerlendirme yapabilmek için öncelikle söz konusu teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması gerekmektedir. Hâkim durumda olmayan teşebbüslerin gerçekleştirecekleri bu tip uygulamaları, 4054 sayılı Kanun kapsamında kötüye kullanma olarak değerlendirmek mümkün değildir. Ayrıca, teşebbüs hâkim durumda olsa dahi her mal temin edilmemesi halinin doğrudan kötüye kullanma olduğundan söz edilemez. Teşebbüslerin mal vermeyi reddetme eylemlerinin 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal olarak değerlendirilebilmesi için belirli ekonomik ve hukuki koşulların varlığı gerekmektedir. Bu koşullar;

- 100
- Mal vermeyi reddeden teşebbüsün ilgili ürün pazarında hâkim durumda bulunması,
  - Sözleşme konusu mal veya hakkın vazgeçilmez nitelikte olması,
  - Ret eyleminin alt pazarda rekabeti önemli ölçüde olumsuz etkilemesi,
  - Hâkim durumdaki firma tarafından gerçekleştirilen eylem için objektif bir gerekçesinin olmamasıdır.

110

Öncelikle şikâyete konu eylemin bir kötüye kullanma hali içerip içermediğine bakıldığında üzerinde durulması gereken ilk nokta, şikâyete konu olan teşebbüsün eyleminde alt pazardaki teşebbüsleri piyasadan çıkarma niyeti olup olmadığıdır. Niyetin belirlenmesinde ise üst pazarda faaliyet gösteren teşebbüsün alt pazarda da faaliyetinin olup olmadığı belirleyici bir unsurdur. Hâkim ya da tekel konumunda bulunan üst pazardaki dikey olarak bütünleşmiş bir sağlayıcı, rekabeti kısıtlayan eylemleri nedeniyle alt pazardaki rakiplerinin piyasa dışına çıkmasından yararlanacağı için bu eylemlerinde rakiplerini piyasadan dışlama niyeti taşıyabilecektir. Şöyle ki, üst pazarda hâkim durumda olan sağlayıcı, alt pazarda faaliyet gösteren rakiplerine daha yüksek fiyattan mal veya hizmet sağlayarak ya da tamamen mal veya hizmet vermeyerek rakiplerinin alt pazardaki faaliyetlerini zorlaştırır ve maliyetlerini artırır, dikey olarak bütünleştiği alt pazardaki teşebbüsü üzerindeki rekabetçi baskı azalacaktır. Azalan rekabetçi baskı sonucu, alt pazardaki faaliyetleri için rekabetçi fiyatın üstünde fiyat belirleyebilecek, hatta bu durum üst pazardaki hâkim durumun alt

120

pazara genişletilebilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle hâkim ya da tekel konumunda bulunan dikey olarak bütünleşmemiş bir sağlayıcının, alt pazardaki rekabeti bozma veya bir alıcıyı diğerine göre avantajlı konuma getirme niyetine sahip olması, ekonomik açıdan bir rasyonalite barındırmaması dolayısıyla pek de olası değildir. Şikâyete konu olayda Calgonit'in üreticisi Reckitt Benckiser A.Ş. dikey olarak bütünleşmiş bir teşebbüs olmayıp, alt pazardaki rekabetin ortadan kalkmasından herhangi bir yarar elde etmeyecek, aksine rekabetin sınırlı olduğu bir alt pazar söz konusu teşebbüsün pazarlık gücünü olumsuz etkileyecektir. Bu sebeple şikâyete konu olayda bu teşebbüsün şikâyetçiyi piyasadan dışlama amacının olmadığı kanaatine varılmıştır.

130

Sözleşme konusu mal veya hakkın vazgeçilmez nitelikte olup olmadığına, bir diğer deyişle alıcı teşebbüsün iktisadi faaliyetine bu mal veya haktan yoksun olarak devam edip edemeyeceğine bakıldığında ise öncelikle Akyüz'ün perakende mağazacılık pazarında faaliyet gösteren ve birçok değişik ürün satan bir firma olduğu söylenmelidir. Dosya mevcudu bilgi ve belgeden, otomatik bulaşık makineleri için üretilen deterjanlar kategorisinde yer alan Calgonit deterjanların mağazanın toplam cirosu içerisindeki payının yüksek olmadığı anlaşılmıştır. Kaldı ki dosya kapsamında Reckitt Benckiser tarafından Akyüz'e verilmeyen ürün tüm Calgonit ürünleri değil bu ürünlerin sadece belirli gramaj ve ambalaj formatında üretilmiş çeşidini içermektedir.

140

Bu bağlamda Reckitt Benckiser A.Ş. tarafından arzı reddedilen Calgonit'in Akyüz için vazgeçilmez niteliği bulunmamaktadır. Bu nedenle dosya konusu eylemin mal vermenin reddi kapsamında ihlal olarak nitelendirilmesi için kümülatif olarak aranan koşullardan birinin daha sağlanmadığı görülmektedir.

Reckitt Benckiser A.Ş.'nin şikâyetçiye bazı Calgonit markalı ürünleri temin etmemesinde söz konusu şikâyetçiyi piyasadan dışlama niyetinin olmadığı, bu sebeple şikâyete konu olayın bir kötüye kullanma hali olmadığı ve dolayısıyla hâkim

durum analizine gerek görülmeksizin, eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

150

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, Őikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.